

העותרים:

1. ידידיה לוונטהל, עו"ד
מצדה 7 בני ברק
טל: 03-7188300 פקס: 03-7188320
2. דוד איזקסון, עו"ד
מרחוב התנאים 5 בני ברק
טל' 054-4994008 פקס: 03-7621244
3. משה ליפל, עו"ד
מרחוב אבטליון 11 בני ברק
טל' 072-2466766 פקס: 072-2466767
4. צבי זקס, עו"ד
מרחוב יהודה הנשיא 57 בני ברק
טל' 052-7649994 פקס: 15335741527

-נגד-

המשיבים:

1. מר בנימין נתניהו, ראש הממשלה
2. מר יעקב ליצמן, שר הבריאות
3. מר נפתלי בנט, שר הביטחון
4. מר משה בר סימן טוב מנכ"ל משרד הבריאות
5. מר גלעד ארדן, שר לביטחון פנים
6. מר משה כחלון, שר האוצר.
7. מר רוני נומה, מפקד האזורי
8. רשות חירום לאומית
9. כולם ע"י פרקליטות המדינה מחלקת הבג"צים
9. עיריית בני ברק
10. הרב אברהם רובינשטיין, ראש עיריית בני ברק
שניהם מרחוב ירושלים 58 בני ברק

עתירה למתן צו על-תנאי ולצו ביניים

כָּמָה יַעֲבִירוּ וְכָמָה יִבְרָאוּ מִי יִחְיֶה וּמִי יָמוּת. מִי בִקְצוֹ וּמִי לֹא בִקְצוֹ מִי בְּמִים. וּמִי בְּאֵשׁ מִי בְּחָרֵב.
מִי בְּחַיָּה מִי בְּרָעַב. וּמִי בְּצָמָא מִי בְּרָעַשׁ. וּמִי בְּמַגָּפָה מִי בְּחִנְיָקָה וּמִי בְּסָקִילָה מִי יְנוּחַ מִי יְנוּעַ מִי
יִשְׁקֹט וּמִי יִטָּרֵף מִי יִשְׁלֹו. וּמִי יִתְיַסֵּר מִי יַעֲנִי. וּמִי יַעֲשֶׂר מִי יִשְׁפֹּל. וּמִי יָרוּם.

מתוך ונתנה תוקף לרבי אמנון ממגנצא

מוגשת בזאת עתירה דחופה למתן צו על תנאי שיורה למשיבים לבוא וליתן טעם מדוע לא תבוטל
על אתר החלטת ממשלה – 4958 שנתקבלה ביום 2.4.2020 בה הוחלט כדלהלן:

"מתוקף הסמכות הקבועה בתקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (אזור מוגבל), התש"ף-
2020 (להלן: "התקנות"), להכריז על השטח המוניציפלי של העיר בני ברק (להלן: "בני ברק")
כאזור מוגבל למשך תקופה של 6 ימים." (להלן: "ההכרזה"). ההחלטה מצ"ב כנספח 1.

נוכח הדחיפות, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע מועד דיון בהקדם האפשרי.

בקשה בהולה למתן צו ביניים

במסגרת עתירה זו, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן בדחיפות צו ביניים, שיורה למשיבים או מי מטעמם להימנע מהפעלת סמכותם בהתאם להכרזה עד להכרעה בעתירה זו.

ההכרזה על העיר בני ברק כאזור מוגבל, **במשאל טלפוני** וללא קיום דיון ממשי על ההשלכות מרחיקות הלכת על תושבי העיר.

דומה כי מאז קום המדינה לא הייתה החלטה שפגעה כל כך בזכויות אדם, ובאנשים רבים כל כך! זאת מבלי לבחון את תוצאותיה, לא די שהיא מהווה "ענישה קולקטיבית" כפי שיפורט להלן בעתירה בהרחבה, היא גם שוללת את זכויות האדם הבסיסיות ביותר ואת כבודם של מאות אלפי אנשים, נשים וטף, קשישים, חולים במחלות כרוניות, בעלי מוגבלויות נפשיות וגופניות ועוד, המתגוררים בעיר בני ברק.

כפי שיפורט להלן, ההכרזה נגועה בחוסר מידתיות, העדר שקיפות, אי בדיקת חלופות אחרות "רכות" יותר, חלק ההגבלה השוללת את זכויות היסוד הבסיסיות ביותר של תושבי העיר בני ברק, חלופות שפגיעתן פחותה, ומדתיותן מותאמת לנסיבות.

ההכרזה מהווה גזירת דינם של כ-210,000 תושבי העיר בני ברק בהדבקה המונית שלהם עצמם רק משום שאיתרע מזלם וכתובתם בתעודת הזהות היא בני ברק, המצויים תחת סגר על אף שנשמעו לכל הוראות משרד הבריאות ואף יותר מהן.

כפי שיפורט להלן ביתר הרחבה, מטרת ההכרזה איננה כדי ליתן מענה לתושבי בני ברק החולים אלא אך ורק למנוע את הדבקתם של תושבי הערים השכנות על ידי "החרדים החולים", כאשר אין כל התייחסות וצעדים אפקטיביים למניעת הדבקתם של כ-99 אחוז מתושבי העיר.

משמעות ההכרזה, כי מי אזרח המתגורר מחוץ לתחומי העיר בני ברק אשר נדרש להעביר מזון ו/או תרופות להוריו הקשישים המתגוררים בתחומי העיר, תלוי בחסדיו של השוטר העומד בשערי העיר ברגע נתון, ובאצבעו קובע גורלות.

תקנה 6 לתקנות הסמיכה את ראש רשות חירום לאומית או את סגנו לדון בהשגות לפי תקנה 3(א)(1)(6) בקשר ליציאה מהאיזור המוגבל.

ביום 03.04.2020 פרסם ראש רח"ל נוהל לפי הסעיף האמור. הנוהל קובע כי המבקש יפנה למוקד 104 או לכתובת מייל. העתק הנוהל מצ"ב כנספח 2.

עם זאת – מוקד 104 אינו נותן מענה לבקשות לפי סעיף 3(א)(1)(6) והפונים אליו נשלחים ליצור קשר עם מספר אחר, או לשלוח הודעת SMS למספר אחר.

בנוסף נקבע כי התשובה תימסר למבקש בהודעת SMS, אלא שרוב מכריע של תושבי בני ברק מחזיקים טלפונים שאינם תומכים בשירות SMS.

הטלת סגר ושלילת חרויות בסיסיות של כ-210,000 תושבי העיר בני ברק מבלי לאפשר דרכי פניה ותשובה נאותים המותאמים לתושבי העיר – אינה מידתית לכולי עלמא.

ההכרזה גרמה לכך כי תושבי העיר, שברובם הינם בני משפחות מרובות ילדים, הנצורים ממילא בבתייהם מכח תקנות הבידוד – מתקשים בהשגת מזון, תרופות, שירותי רפואה מינימליים ועוד שירותים להם הם נזקקים לאחר ישיבה רצופה בת שלושה שבועות בביתם.

ההכרזה בנוסחה וכפי שמיושמת בפועל הינה בבחינת אמירה לכלל תושבי העיר, כ-210,000 "צאו והידבקו זה מזה". כך "מקריבים" המשיבים את תושבי בני ברק במטרה לקנות "שקט" תקשורתי. מתוך מטרה פסולה ובלתי ראויה.

תוצאתה של ההכרזה, הינם הכתמת ציבור שלם, כך מעתה כל תושב בני ברק, הינו בחזקת מצורע ומוכה שחין, עד שיוכח אחרת.

ובאופן אופרטיבי, תושבי בני ברק, לרבות חולים כרוניים, הפונים לטיפול בבתי החולים בבעיות רפואיות אחרות, אינם זוכים לקבלת טיפול, עד לתשובה של בדיקת קורונה, תשובה שלעיתים רבות מתעכבת ואינה מגיעה אלא לאחר ימים ארוכים !!

חמור מכך, תושבי בני ברק במקרים רבים לא זכאים לזכותם האלמנטרית לפנות לטיפול רפואי שכן בהתאם לתקנות ככל וניתן לקבלם בשטח ההסגר אזי אין באפשרותם לצאת מן ההסגר- קרי גם זכותם הבסיסית לקבלת טיפול רפואי ולו על חשבונם איננה עומדת להם עוד.

כל זאת מבלי שנקבעו כללים, וזאת תוך אפליה פסולה ופגיעה אנושה בכבוד האדם. הדבר היה מתקבל על הדעת, אם כל הבא בשערי בית חולים בימים אלו היה זוכה לבדיקה שכזו, אך לא כך מתרחש בפועל, לבישת מדי חרדי או אפילו כיפה על ראשך, מונעים ממך טיפול רפואי עד לתוצאות הבדיקה לבירור קורונה, גם זאת רק אם שפר גורלך והצלחת לצאת מתחומי העיר לקבל את הטיפול הרפואי..

ההכרזה לא לקחה בחשבון כלל את הפגיעה הכלכלית האנושה והפגיעה בחופש העיסוק של מרבית מתושבי העיר, וכן את של מי שאינו תושב העיר אך רשאי לעבוד בה בהתאם לתקנות הבידוד כגון בעלי מקצועות חופשיים, עובדי הייטק ועוד, באשר הם אינם רשאים להיכנס בשעריה. פגיעה אנושה זו בחופש העיסוק של תושבי העיר בני ברק ושל מי שאינו תושב בני ברק אך רשאי לעבוד בתחומיה, אין לה אח ורע..

תושבי העיר בני ברק, גם אם הינם עובדים חיוניים נדרשו על ידי מעסיקיהם שלא להופיע במקום העבודה או לחילופין שלא לחזור לביתם.

בטרם פגיעה מהותית שכזו לא בדקו המשיבים באופן ראוי חלופות אחרות שיכול היה ויינקטו ושאינן פוגעות בליבת זכויות היסוד החוקתיות. הזכות לחופש התנועה, הזכות לכבוד ולשם טוב, הזכות לחיים, וזכויות חוקתיות נוספות.

מאזן הנוחות נוטה לטובת העותרים, בשל הנזק הבלתי הפיך שנגרם בכל שעה לתושבי בני ברק הנצורים, והעותרים בכללם, תושבים שהקפידו על הנחיות משרד הבריאות ככתבם וכלשונם. על כן, בית המשפט הנכבד מתבקש להיעתר באופן לבקשה לצו ביניים.

כמן כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים, למסור לעותרים את כל החלופות שנבחנו ככל שנבחנו בטרם קבלת ההכרזה עליהם ביססו החלטתם, בכדי שלעותרים תוצג תמונה ברורה של נסיבות קבלת ההכרזה.

מבוקש לעת הזו ובאופן מיידי, להורות על מתן אפשרות לצאת מאזור השטח המוגבל, לאחר שתתבצע מדידת חום לכל המבקשים לצאת מהאזור המוגבל.

למצער, מבוקש להורות למשיבים להשתמש בסמכות כפי שהוקנתה לו בתקנות, לדאוג לחלוקת מזון בסיסיים ומוצרי חלב לכל תושבי העיר הבריאים והחולים כאחד בצורה מספקת על מנת למנוע את הידבקותם.

יוער ויודגש כבר כעת, מצויים אנו בערבו של חג הפסח, אשר משמעותו ברורה, הדרישה היא לספק מזון מותאם וכשר לפסח, בכשרות המקובלת על תושבי העיר.

עוד יודגש, מטרת הסגר איננה "לרפא" חלילה את החולים ו/או למזער את כמות החולים שכן מאז הטלת הסגר ועד למועד עתירה זו, לא גדלו כמות הבדיקות שבוצעו בבני ברק.

חמור מכך, מעדויות רבות עולה כי גם אנשים מבוגרים שאינם חשים בטוב, משוועים ומתחננים כי תבוצע להם בדיקה והם נדחים "בקש".

עמדת העותרים היא, כי מקור ההכרזה הינו בלחץ תקשורתי פסול שהופעל על המשיבים, תוך הטלת רפש בכלל הציבור החרדי ובתושבי בני ברק בפרט.

ואלה נימוקי העתירה:

1. עניינה של העתירה הוא בגורלם של תושבי בני ברק, שמצאו עצמם תחת סגר, אין יוצא ואין בא, תוך פגיעה אנושה בזכויות יסוד המוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, בזכות התנועה של תושבי העיר לעיר וממנה, בזכותם של התושבים לקשר עם העולם החיצון, בזכותם של הורים לקבל משלוחי מזון לחג הפסח, מילדיהם שמחוץ לעיר, ובזכותם של הורים לספק מזון לילדיהם המתמודדים לראשונה עם עריכת חג הפסח כהלכתו, מחוץ לעיר הנצורה, בזכותם של תושבי העיר לרכוש מזון בסיסי ותרופות, בימים של מחסור במוצרים ותורי ענק (בשל הצורך ליתן רווח בין הדבקים) ברשתות המזון. ובשל העובדה כי ככל ורוצים לרכוש מזון ו/או תרופות, נגזר עליהם ככל הנראה להידבק.

החלק העובדתי - הצדדים

1. העותרים הינם עורכי דין המתגוררים בעיר בני ברק, שנפגעו פגיעה אנושה וישירה כתוצאה מההכרזה.
2. המשיבים 1-8 הם האחראים הישירים להכרזה ותוצאותיה.
3. המשיבים 9-10 הם עיריית בני ברק והעומד בראשה.

מיצוי הליכים

4. העותרים פנו למשיבים בדרישה לבטל את ההכרזה, אך לא קיבלו כל מענה. לנוכח הפגיעה האנושה בזכויות הבסיסיות של האדם ופגיעה באנוש בחוקי היסוד בצורה בלתי מידתית, סבורים העותרים כי אין מקום להמתין פרק זמן ארוך יותר להגשת העתירה, שכן כל רגע ושעה החולפים מהווים פגיעה בלתי הפיכה בלב ליבן של הזכויות. עותק ממכתבם של העותרים מצ"ב כנספח 3.

רקע

5. בימים אלו, מתמודדת מדינת ישראל, כמו מדינות העולם כולו עם נגיף קטלני המכונה **COVID-19 או קורונה**, נגיף שאינו מבחין בין עם לעם, בין לאום ללאום ובין דת לדת. נגיף אשר אין איש חסין בפניו, מאמין או אתאיסט, חרדי חילוני, יהודי ושאינו יהודי.
6. מדינת ישראל, כמו מדינות רבות אחרות בעולם, נוקטת באמצעים שונים חלקם מרחיקי לכת, בהיבט החוקתי, והכל בכדי לצמצם ככל האפשר את התפשטותו של הנגיף ופגיעתו הרעה באוכלוסייה.
7. בעיר בני ברק התמונה קודרת. נראה כי יד הממשלה בקבלת ההכרזה הייתה קלה על ההדק. לצד זאת, לא ניתן להתעלם מהעובדה שההכרזה שנתקבלה קשורה בעבותות לשיוך המגזרי – חרדי, אליו משתייכים רוב רובם של תושבי העיר בני ברק, המהווה מיעוט נרדף במדינת ישראל.
8. ספק רב, לו למשל היה מדובר בעיר שאינה יהודית, האם מוטל היה סגר הדוק כל כך, סגר שאינו מידתי, נטול נימוקים בסיסיים, ונטול תבחינים להפעלתו, כאשר כל זאת נעשה בהחלטת ממשלת מעבר, בלי ביקורת של הכנסת על פעילותה באופן חד צדדי, תוך היעדר הידברות עם התושבים והכנתם למצב הקיים כיום בעיר.
9. הדעת אינה סובלת כי כ-21 רבבות תושבי העיר האמונים על שמירת החוק בימי שגרה ובימי משבר ואשר רמת הפשיעה בקרבם, הינה מהנמוכות בישראל, אשר חטאם העיקרי הוא שיוכם המגזרי, רמתם הסוציו-אקונומית, והאפשרות להטיל עליהם כל גזירה, בידיעה שהיא תתקבל על ידם בשקט מופתי, וללא התפרעויות, זאת לכאורה בגלל קומץ אנשים שלא נשמעו להוראות משרד הבריאות.
10. בשים לב לפגיעה העצומה והנרחבת שגורמת ההכרזה לתושבי העיר, יש מקום להבהיר מה לוח הזמנים להסרת ההסגר על העיר ולביטול ההכרזה. שהרי לכאורה ההסגר עלול להישאר על כנו שבועות ואף חודשים ולסכן לא רק את חירותם של תושבי בני ברק אלא גם את בריאותם. תושבי בני ברק כולם זכאים להבין מה הכוונות של מקבלי ההחלטות כדי לבחון את סבירות וחוקיות ההכרזה.
11. התקנות, וההכרזה על העיר כאזור מוגבל, הופכות את תושבי בני ברק כולם לכלואים בעירם ובבתיהם, ופוגעות פגיעה **כמוה לא ידעו אזרחי מדינת ישראל מאז היווסדה** בזכות היסוד

לחירות ובשל כך לחופש התנועה, לכבוד, לחיים, לחופש העיסוק ולמגוון של זכויות יסוד אחרות.

12. כאמור, אין חולק על כך כי אינטרס מובהק של בריאות הציבור העומד ביסוד ההכרזה באשר מגפת הקורונה סוגרת אנשים מכל קצוות הגלובוס בדלת אמותיהם, מונעת מהם לצאת לעבודה, או לנהל חיי חברה, ודורשת מכולם לשאת בנטל ולעמוד בהגבלות קשות לחירותם.

13. יחד עם זאת, מי שהחליט על ההסגר הספציפי לתושבי העיר בני ברק חייב לתת דין וחשבון לנפגעים ולפרט בפניהם מהי מפת הדרכים להסרתו, כי לא דומה הסגר של שישה ימים להסגר של חודש ימים. את הראשון ניתן להכיל אבל לא את האחרון.

14. עניין מהותי ביותר שלאורו חייבת ההכרזה להיבחן הינו כי אוכלוסיית העיר מורכבת ברובה הגדול מבני הציבור החרדי. ציבור זה הינו מיעוט מוחלט חברתית וכלכלית, מתאפיין במשפחות ברוכות ילדים, וברמת חיים נמוכה משמעותית מזו הנהוגה אצל הציבורים האחרים במדינת ישראל, ציבור זה סובל מסטיגמות קשות גם בשאר ימות השנה. סטיגמות אשר חלקם נובעות מבורות, וחלקם בשל אורח חייהם האמוני והמסתפק במועט.

15. ההכרזה על בני ברק כאזור מוגבל מחזקת את הסטריאוטיפ על אוכלוסייה זאת, ותוצאותיה עשויות להותיר את רישומן לשנים רבות.

16. כך הפכו בפועל תושבי בני ברק, ו/או כל בעלי חזות חרדית, למפזי מחלות, מרעילי בארות, אשר הציבור "הנאור" ו"הנורמטיבי" השומר נפשו, ראוי לו כי ירחק מהם...

17. תוצאתה של ההכרזה האומללה כי הציבור החרדי בארץ בכלל, ותושבי העיר בני ברק בפרט, בעת שהם נדרשים לצאת ולקנות תרופות ומצרכים בסיסיים, כמו גם לקבלת שירותים חיוניים, עוברים מסכת קשה של השפלות.

18. הטלת הסגר על עיר בעלת צביון קבוצתי מובהק גם מעבירה בפועל מסר נורא, שרשאים אנו להניח כי לא לכך התכוונו המשיבים, מסר שלפיו עדיף שאותה קבוצה תידבק בתוך עצמה. מאשר להשקיע את המאמץ הנדרש לאפשר לה חיים שהמגבלות עליהם זהות לאלה שהוטלו על שאר חלקי החברה הישראלית. גם אם לא זו הכוונה, להחלטה יש אפקט המגביר בפועל את השנאה והיחס השלילי כלפי האוכלוסייה החרדית.

19. התוצאות בשטח ניכרות, והן בלתי נסבלות לחלוטין, כך חוותה רעייתו של אחד העותרים, בבואה לרכוש ולספק תרופות לאמה נצולת שואה, בהשפלות הן בכניסתה לעיר והן ביציאתה. ועל המבטים מזרי האימה המופנים אל כל תושב בעל חזות חרדית אין צורך להרחיב.

העדר המידתיות והסבירות בפגיעה בתושבי בני ברק

20. ההכרזה על בני ברק כאזור מוגבל מטילה על תושבי העיר, מגבלות הגורמות לפגיעה כה קשה בחירות, עד שהיא דומה בחריפותה רק לפגיעה הנגרמת ממאסר. אכן, העיר בני ברק נהפכה הלכה למעשה לקסטרטין / כלא אשר ממנו אין יוצא ואין נכנס, מלבד לצרכים בסיסיים כמו רפואה, הצלה ומזון. ואשר גם כדי לממש זכויות בסיסיות אלו, על תושבי העיר לעבור שבעת מדורי גיהנום וזאת בניגוד מוחלט לתקנות.

21. בראש ובראשונה נפגעים מכך הצרכים הרפואיים של תושבי העיר. העותרים מכירים אישית עדויות רבות לקשיים בהם נתקלים התושבים בניסיון לצרוך שירותי רפואה דחופים, אשר בימים כתיקונם ניתנים ללא כל תקלה.
22. כך למשל בעדות אחת סיפרו ילדיו של אדם מבוגר כיצד הם אינם מורשים להיכנס לעיר על מנת לקחת את אביהם הקשיש לטיפול במחלקה האונקולוגית לו הוא זקוק, בעדות אחרת מספרת נכדה לתושבת העיר בת 100 שנים כי הרופאים הפרטיים אותם שכרה על מנת שיטפלו בסבתה מסרבים להיכנס לעיר.
23. רופאים פרטיים מטעם קופת החולים "מכבי" בעיר, אשר מבטחת כמחצית מתושבי העיר אינם מסכימים לתת שירותים בסיסיים לתושבי העיר.
24. חברות שליחויות מסרבות לשלוח שליחים לעיר וממנה החוצה, בשל החשש שהשליחים לא יורשו להיכנס.
25. מטפלים ומטפלות של קשישים וחסרי ישע אשר כתובתם בתעודת הזהות הינה בפיליפינים, אינם מורשים להיכנס לעיר, ואין להם הכלים להתמודד עם העומדים בשערי העיר הנצורה. לרבות עובדים חיוניים נתבקשו בהודעה טלפונית להישאר בבתיהם ולא להגיע למקום עבודתם.

יישום בפועל של החלטת הממשלה-אכיפה, הנזקים והשלכותיה

26. מכלי התקשורת השונים, עולה תמונה מדאיגה ובה, מתארים התושבים כי מאז הוכרזה בני ברק כ"אזור מיוחד" במסגרת תקנות החירום, עשרות מחסומים הוצבו בכניסות לעיר וברחבי העיר, בפועל העיר חסומה לגמרי ליציאות ולכניסות, למעט של עובדים חיוניים ושל סחורות.
27. תושבים מספרים כי המצב קשה מאוד, כך למשל אריאל, תושב העיר ששוהה בביתו עם רעייתו ושלושת ילדיו. "אני נמצא בהסגר בבית ואני והילדים שלי בקושי אכלנו בימים האחרונים". לעדות זו מצטרפות עדויות רבות על החיים הבלתי נסבלים בצל הסגר בעיר.
28. באתר "וואלה" העיד מנחם, אינסטלטור שעובד בבני ברק: "אני משעה מוקדמת מנסה להגיע לבתים של אנשים לתקן סתימות ולא מצליח, לא נותנים לי לעבוד. מה רוצים שאנשים יתפוצצו? איך אפשר לעבוד כך?" תושב, שביקש לצאת את גבולות העיר לצורך טיפול רפואי דחוף, נענה בשלילה על ידי הכוחות בשטח.
29. למותר לציין כי ימים אלו, הינם ימי ערב חג הפסח. עובדה אשר מקשה שבעתיים על התנהלותם התקינה של התושבים. בחדשות 12N הובאה עדות מפיה של אחת התושבות – "המציאות הזאת קשה ולא נתפסת לכולנו, לא זוכרת כאלה הכנות לקוויות לחג הפסח, לא זוכרת כזה מצב קשה. אני כל הזמן שואלת את עצמי איך התגלגלו למצב הזה. התסכול הוא רב ועמוק.
30. אחד העותרים (מ.ל.) נוכח אתמול בשעה 3 בלילה בתורי ענק בכניסה לרשת מזון "יש חסד" ברחוב עזרא בעיר, כאשר בין כל הנשרכים בתור ישנו מרחק של 2 מרחק כקבוע בתקנות ובהנחיות משרד הבריאות.

31. מחזות אלו מזכירות לרבים מתושבי העיר, ובפרט לבני הדור השני אשר גדלו על סיפורי הוריהם הכיצד התנהלו ההכנות לחגי ישראל בזמנים אפלים אחרים, לפני שבעים שנה.
32. בפועל, לא ניתן לאפות מצות, קיים מחסור במוצרי מזון בסיסיים, ואין אפשרות לרכוש את הקיימים בשל תורי הענק ברשתות.
33. כאמור, ההכרזה מחייבת בהתאם לסעיף 2 הקבוע בה, כי יחולקו ערכות מזון לתושבי האזור המיוחד, וזאת לא נעשה עד עתה, ובאם נעשה ברגעים אלו, הרי שזה בבחינת מעט מידי ומאוחר מידי.

נוק תדמייתי כבד למגזר החרדי בכללותו המלווה בהסתה פרועה

34. להחלטת הממשלה להטיל סגר על עיר כמו בני ברק, ישנן השלכות מרחיקות לכת בין השאר במישור התדמייתי על ציבור שלם. בהחלטתה זו, התירה הממשלה דמם של ציבור שלם שכל חטאו בנסיבות הקיימות, הוא מצבו הסוציאו אקונומי והצפיפות בו נאלץ הוא להתמודד בסיטואציה בה משתולל הנגיף.
35. מרגע היוודע דבר הסגר על העיר, הותר דמם של החרדים בכללותם, ובמרחבי הרשת וכלי התקשורת הרבים לא פספסו הזדמנות להכות בחרדים. החלל המתווך בין האזרחים למתרחש, נשטף כולו בשנאה יוקדת, ועל המגזר החרדי הוטל לבד מן הסגר גם אות קין שזמן רב יעבור עד שיוסר.
36. הגדיל לעשות ראש עיריית רמת גן, מר כרמל שאמה הכהן, אשר הורה להתקין הבוקר גדרות באזורים החוצצים בין עירו רמת גן לבני ברק.
37. בשל פניות אישי ציבור חברי כנסת, ומנכ"ל משרד הפנים מוסרים בשעה זו הגדרות.
38. לאחר הסרת הגדרות פרסם ראש העיר רמת גן, מסר מסית נוסף אשר עיקר תוכנו כי לא יאפשר לתושבי בני ברק להפיץ את המגפה לעירו... וכדי ביזיון וקצף...
39. לא נותר אלא לתהות על זהות הזוכה במרכז לחשמול הגדרות...

הטיעון המשפטי

40. סמכותם של המשיבים להפעלת תקנות שעת חירום והטלת סגר על עיר ואם בישראל, נולדה אך לאחרונה ומצויה בתקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (אזור מוגבל) התש"ף-2020 (להלן "התקנות") אשר הותקנו זה לא מכבר.
41. בתקנה 2 נקבע "התפשטה מחלת הקורונה בהיקף נרחב באזור מסוים בישראל, ושוכנעה ועדת השרים כי יש הכרח בהגבלת הכניסה אליו והיציאה ממנו כדי למנוע את התפשטות המחלה מחוץ לאזור כאמור, רשאית היא על דעת הממשלה להכריז על האזור כאזור מוגבל, ובלבד שבתקופת תוקפה של ההכרזה תתקיים אספקה נאותה של מצרכים ושירותים חיוניים בתוך האזור".

42. ההכרזה שהתקבלה עומדת בניגוד לנורמות חוקתיות המתחייבות ועל כן לא היה מקום לעשות בהם שימוש, היה על המשיבים לפעול במסגרת שיקול הדעת ובפרט היה עליהם לעמוד במבחני המידתיות. במקרה דנן, פעלו המשיבים בניגוד לכל אלו, ועל כן דין ההכרזה בטלות.
43. זאת ועוד, המשיבים, פעלו בניגוד מוחלט לתקנות, אותם התקינו הם עצמם, ומימשו אותם באופן סלקטיבי, לאמור, סגר כן, אספקת מזון לא. המשיבים לא דאגו כלל לאספקה נאותה של מצרכים ושירותים חיוניים.
44. היעלה על הדעת כי האפשרות לקבלת מזון ותרופות תתאפשר רק לתושבי בני ברק שמוכנים לשלם נפשם בכפם ולהיכנס לחנויות בהם בוודאות היו חולי קורונה. האם יש בית מרקחת בבני ברק שלא ביקרו בה חולי קורונה? האם אנשים חולים וזקנים שאינם יוצאים מהבית לנוכח המחלה והנגיף, יש להם די מזון ותרופות כדי לעבור את הימים האלו, האם אדם מבוגר שבנו מתגורר בעיר אחרת והוא היה מעביר אליו את התרופות מדי יום ביומו, וכעת הוא עומד מול שוקת שבורה, האם לכך התכוון מתקין התקנות בעת שקבע כי תהיה אספקה נאותה.
45. אין שום ספק בעולם כי באם ההכרזה לא תתבטל נמצא את עצמנו בעוד ימים אחדים כשרוב רובם של תושבי בני ברק נדבקו בקורונה, זאת לנוכח אוזלת היד של המשיבים והטלת הסגר מבלי לבחון חלופות, כדוגמת מדידת חום לכל תושב ביציאה מהעיר ובכניסה לה, מבלי לבחון אפשרות למתן מעבר למי שיצא שלילי בבדיקת קורונה, ומבלי למנוע את ההשלכות החמורות והפגיעה האנושה בזכויות האדם של תושבי בני ברק.

חוקיות התקנות

46. בימים אלו אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יתקן, אין מי יאמר עד מה.
47. בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו (להלן "החוק") זכו התקנות לשעת חירום להתייחסות מיוחדת וכך נאמר בסעיף 12 לחוק.
- אין בכוחן של תקנות שעת-חירום לשנות חוק-יסוד זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים; ואולם בשעה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף הכרזה לפי סעיף 9 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, מותר להתקין תקנות שעת-חירום מכוח הסעיף האמור שיהא בהן כדי לשלול או להגביל זכויות לפי חוק-יסוד זה, ובלבד שהשלילה או ההגבלה יהיו לתכלית ראויה ולתקופה ובמידה שלא יעלו על הנדרש.
48. לאמור, המחוקק צפה וחזה את הצורך בתקנות לשעת חירום, אך גם בשעת חירום חובה לפעול לתכלית ראויה ולא פחות חשוב מכך תכלית ברורה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, ולתקופה מוגבלת.
49. כל אלו לא מתקיימים במקרה זה, לא סביר להשתמש בתקנות לשעת חירום במקום חקיקה ראשית, בעת פגיעה אנושה כל כך בזכויות האדם היה מן הראוי כי הממשלה תחוקק חוק כדת וכדין, וזאת על מנת שהריבון יתייחס להשלכות הרבות שיש להחלטה זו.
50. לאור זאת, יש טעם לפגם ואי חוקיות בהתבססות על תקנות לשעת חירום ולא בדרך המלך.

התקנה מנוגדת לנורמות המחייבות

51. התקנה סותרת את סעיף 17 לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות (זכותו של אדם שלא להיות נתון להתערבות שרירותית או בלתי-חוקית בביתו), את סעיף 12 (זכותו של אדם לבחור את מקום מגוריו באורח חופשי), וכן את סעיף 7 (הזכות שלא להיות נתון ליחס או עונש אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים).

אופן הפעלת הסמכות

52. קשה להלום כי השימוש בתקנות לצורכי הרתעה הוא לגיטימי, על המשיבים לבחון בקפידה את נסיבותיו של כל מקרה ומקרה, ולא להטיל סגר גורף על כל תושבי העיר.
53. בלתי מתקבל לחלוטין על הדעת, כי כל שוטר ו/או ממונה אחר בכניסה לעיר ובכלל זאת חיילים צעירים שלא עברו הכשרה מינימלית לביצוע תפקידי שיטור, יקבלו החלטות שמשמעותן חיים ומוות, מי ייכנס ומי יצא, מי ימות ומי יחיה.
54. אין בנמצא תבחינים והוראות ברורות, אין וועדת חריגים, אין כללים להפעלת הסמכות, אין שלטון מקומי (המוקד העירוני קורס מעומס הפניות) אין שלטון מרכזי, כל שוטר מלך.

מבחני המידתיות

55. בשל הפגיעה הקשה בזכויות יסוד, ובשל הנזק הבלתי הפיך הנגרם מדי יום למאות אלפי תושבי העיר, ראוי ומתחייב כי התקנות וההכרזה הבאות מכוחם יופעלו תוך שיקול דעת ובזהירות ובצמצום, על הפעלת הסמכות לעמוד במבחני המידתיות, לאחר שבעל הסמכות ערך בחינה קפדנית ואיזון ראוי בין כלל האינטרסים העומדים על כף המאזניים.
56. המידתיות והאיזון הינם עקרונות-על, החולשים על מרחב שיקול הדעת של המשיבים. כך בדרך-כלל, וכך במיוחד בהפעלת סמכות חריגה זו לפגוע בחפים מפשע על לא עוול בכפם:
- (עיינו: אהרן ברק **מידתיות במשפט** 471 (2010); השוו: בש"פ 8823/07 **פלוני נ' מדינת ישראל**, בפיסקה 26 לפסק דינו של חברי, המשנה לנשיאה, השופט א' ריבלין ([פורסם בנבו], 11.2.2010)).
57. לאור דברים אלה יטענו העותרים, כי ההכרזה אינה עומדת במבחני המידתיות – לא במבחן הקשר הרציונלי בין האמצעי למטרה, ומעבר לנדרש, גם לא במבחן האמצעי שמידתו פחותה ובמבחן הנזק מול התועלת (מידתיות במובן הצר).

העדר קשר רציונלי בין האמצעי למטרה הנטענת

58. לאור הפגיעה הקשה ביותר בזכויות היסוד של מאות אלפי בני אדם, הפעלת התקנות אינה מידתית ואינה עומדת בקנה אחד והינה סותרת באופן מובהק את הוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

59. לאור כל האמור לעיל העותרים סבורים, כי ההכרזה אינה מגשימה את המטרה המוצהרת של התקנות, באשר יש ברחבי המדינה אלפי חולים מבלי קשר לעיר בני ברק, פוטנציאל ההידבקות בערים אחרות, גבוה ללא קשר לעיר בני ברק.

60. כמו כן, אין די בכך שהאמצעי אותו מבקש המשיב להפעיל, מגשים, לכאורה, באופן חלקי או שולי את המטרה המוצהרת שעומדת מאחורי הפעלת סמכותו, על המשיבים להראות כי פעולתם עומדת ברף הגובה של מבחן המידתיות, וזאת בשל הפגיעה הקיצונית הכרוכה בהפעלת סמכותם במקרה דנן. כפי שנקבע בבג"ץ 3648/97 **ישראל סטמקה נ' שר הפנים ואח'**:

בהחילנו את עילת המידתיות נזכור עוד זאת, כי כעוצמת הזכות הנפגעת או כעוצמתה הפגיעה בזכות כן תהא עוצמת הקפדתנו עם הרשות בעילת המידתיות.

61. יש לזכור כי מעולם לא הופעלו תקנות מהסוג שהופעלו במקרה דנן באופן ניסיוני ומדובר בניסיון העולה בחיי אדם, ובכבודם, ובזכותם לחיים ולתנועה, כזכותם של כל תושבי מדינת ישראל. **מאי חזית דדמא זידך סומק טפי...** (תלמוד בבלי סנהדרין עד.) וכי דמם של מתקיני התקנות סמוק יותר מדמם של תושבי העיר בני ברק.

מבחן המידתיות השלישי – מבחן המידתיות "הצר"

62. כאמור, עמדת העותרים היא כי גם אם מטרת ההכרזה הינה כדי למנוע הידבקות בקורונה של אזרחים מחוץ לבני ברק, הרי שהלכה למעשה היא פוגעת ומענישה חפים מפשע. ובכללם עשרות אלפי תושבי בני ברק ששמרו ושומרים באדיקות על הכללים שנקבעו על ידי משרד הבריאות. בשים לב לפגיעה האנושה בזכויות העותרים ויתר תושבי העיר, נדרשת מידה גבוהה של הוכחה לגבי יעילותו של אמצעי כה קשה ובלתי הפיך.

בחינת התוצאות השליליות של ההכרזה

63. יש בהחלטה כדי לגרום להתפרצות המחלה בין כל תושבי בני ברק, הנדרשים לצאת לחנויות לרכישת מזון ותרופות, ובאותה עת להידבק במחלת הקורונה, לא ניתן להחזיק אלפי חולים שאין להם מענה רפואי תוך הסגר, ובמקודם או במאוחר דווקא ההכרזה תגרום להתפרצות המונית של המחלה בכל הארץ, במקום לפזר את גורמי הסיכון ולבודד רק את החולים, בחרו המשיבים לגרום להדבקה המונית של כל תושבי העיר.

64. חשיבות הצורך לשמור על בריאותם של כל אזרחי ישראל ללא אפליה של דת צבע ומין אינה מוטלת בספק, אך לא ברור מדוע סבורים המשיבים כי ההכרזה שהתקבלה פותרת את הבעיה, ולא מעצימה אותה עשרת מונים תוך פגיעה אנושה בזכות לחיים של תושבי בני ברק.

65. הפגיעה האנושה והכתמת מגזר שלם ותושבי עיר שלמה, המאופיינים בשיוך מגזרי בולט וברור, והמאופיין בקודי לבוש, משמעותו תיוג המגזר כולו כמחולל מגפות וכמפיץ מחלות, מגזר שיש לנדותו.

מידת הוודאות בנוגע לאפקטיביות ההכרזה

66. בשים לב לפגיעה האנושה בזכויות העותרים ויתר תושבי העיר בני ברק, נדרשת מידה גבוהה של הוכחה לגבי יעילותו של אמצעי כה קשה ובלתי הפיך. העותרים יטענו שהמשיבים לא עמדו בנטל גבוה זה, וכי בפועל קיימת היום עמימות לגבי מידת ההצלחה המושגת.

העדר תשתית ראייתית מספקת - פגיעה בזכות הטיעון של העותרים

67. במקרה דנן, המשיבים קיבלו את ההכרזה מבלי לקיים דיון ציבורי, מבלי לחוקק זאת בחוק תוך פגיעה אנושה בזכויות יסוד של מאות אלפי אנשים ובניגוד לכללי הצדק הטבעי. ככל שסמכות היא קיצונית יותר, וככל שהפגיעה בזכויותיו של התושב היא חמורה יותר, כך יש להקפיד יותר על ההגנות הפרוצדורליות של האדם העלול להיפגע, לרבות זכותו להשמיע טענותיו. וקל וחומר שיש לאפשר לנציגי הציבור להשמיע את קולם.

68. כפי שנקבע בפסיקה, ככל שתוצאותיה של החלטות חמורות יותר ובלתי הפיכות, כך יקפיד בית המשפט יותר בבחינת מעשי הרשות. כך נקבע, כי ככל שעוצמת הפגיעה הצפויה בזכות יסוד רבה יותר, צריכות הראיות שביד הרשות להיות כבדות-משקל ומשכנעות יותר (ראו בג"ץ 3648/08 סטמקה נגד שר הפנים, פ"ד נג (2) 740, 777).

69. לאור האמור, העותרים מבקשים מבית המשפט הנכבד להורות למשיבים להמציא מידית לעותרים את כל חומר הראיות הרלוונטי הנוגע להחלטה.

70. תצהיר העותר מצורף.

לסיכום

71. הפגיעה בזכויות יסוד של תושבי העיר בני ברק, חייבת להיפסק. זהו ליבו של שלטון החוק. פגיעה בעיקרון זה, בוודאי על ידי מוסדות המדינה, מעבירה מסר קשה ומסוכן. דווקא בימים קשים אלה, יש צורך בחזרה לעקרון הבסיסי, הצודק והמוסרי:

חלילה לך מעשות דבר הזה, להמית צדיק עם רשע, והיה כצדיק כרשע.

חלילה לך ! השופט כל הארץ לא יעשה משפט ? (בראשית יח 25)

דווקא עתות אלו, הן שעת המבחן של דמוקרטיה. דווקא לשעות כאלו עוצב בית-המשפט כגורם בולם ומאזן.

72. לאור כל האמור, מתבקשת התערבותו של בית משפט נכבד זה, ומכל הטעמים הנ"ל מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מתחת ידיו צו על תנאי וצו ביניים כמבוקש בראש העתירה, ולאחר שישמע את תשובת המשיבים לה להופכם למוחלטים.

היום : יום שני 06 אפריל 2020

צבי זקס, עו"ד

משה ליפל, עו"ד

דוד איזקסון, עו"ד

יחידיה לוונטהל, עו"ד